

Kövér Péter-életútinterjú

Készítette: Rozsonits Tamás

A beszélgetés időpontja: Budapest, 2017. április 24, Budapest, XIV. kerület, Jávor utca
Szerkesztett, tömörített, kiegészített, lábjegyzetelt változat.

Rozsonits Tamás:

Mikor születél, hogyan nőttél fel?

Kövér Péter:

Budapesten születtem 1947. augusztus 4-én. Édesapámat nem ismertem, csak később láttam fotókat róla, a nagyszüleim neveltek. Van egy egypetéjű ikertestvérem, őt csecsemő korában árvaházba, majd nevelőszülőkhöz adták. Több mint ötven év múltán találkoztunk, de úgy éreztük, mintha mindig ismertük volna egymást. Nagyon érdekes történet, film is készült rólunk. S. Takács András¹, közismert riporter a vizsgafilmjét a mi sztorinkról készítette.

Rozsonits Tamás:

Hogyan találkoztatok egymásra a testvéreddel?

Kövér Péter:

Az ő elvált felesége amatőr családfakutató volt. Amikor megszületett a fiuk, elkezdte kutatni a családjá történetét az 1700-as évekig visszamenőleg, majd következett a férje famíliája. Csak annyit tudott, hogy a férje nevelőszülőknél nevelkedett. Nagyon hamar kiderült, hogy született egy ikertestvére is, akiről Pali testvérem tudott, de nem beszélt soha, ahogy én is tudtam, de szintén nem hoztam szóba. A családban ez tabu volt, anyám nem volt hajlandó erről beszélni. A Vöröskeresztnél azt mondták, hogy engem még egészen kicsi koromban a Rózsadombon kidobtak egy kukába, de ez nem tántorította el, folytatta a nyomozást. Végül úgy talált rám, hogy a testvéremnek Tökölön volt egy horgászboltja. Amikor leégett a Budapest Sportcsarnok, a következő nyáron betért hozzá egy hölgy, aki a BS-ben dolgozott korábban, ránézett és köszönt: „Szia Péter, te mit csinálsz itt?” Pali ezt elmesélte a (volt) feleségének, aki kinyomozta, hogy én a Syma Csarnokban dolgozom, felhívta a központot, azonnal kapcsolak, így találunk egymásra a testvéremmel. Egészen kísérteties egyezésekre derült fény: ahogy én, úgy a testvérem is pingpongozik, játszott csapatban is. Kiderült, hogy az én csapattársaim ismerték is, de nekem nem szóltak, hiszen a testvéremet Nagy Pálnak hívják a nevelőszülei nyomán, így nem gondolták, hogy közünk lenne egymáshoz. Az is kiderült, hogy 1985-ben Bulgáriában ugyanabban az időben, ugyanabban a kempingben nyaraltunk, de nem futottunk össze ott sem.

Rozsonits Tamás:

Mióta találkoztatok, tartjátok a kapcsolatot?

Kövér Péter:

Természetesen. Napi kapcsolatban vagyunk azóta egymással. Visszatérve a családra: a nagyszüleim neveltek, a Nagymező utca 8-ban laktunk, ez volt Budapest első híres művészháza, az Ernst Múzeum, majd a Tinódi Mozi működött ott; szemben a Zeneakadémia és a zenei gimnázium. Nagyon sok művész lakott a házban, például Fischer Annie², de festők és szobrászok is.

¹ S. Takács András (1987–) Prima Primissima díjas újságíró.

² Fischer Annie (1914–1995) háromszoros Kossuth-díjas magyar zongoraművész.

Rozsonits Tamás:

Mennyire voltak veled mint kisgyerekekkel közvetlenek a művészek?

Kövér Péter:

Zádor István³ festőművész lakott a legfelső műteremlakásban, az ő árvácskáit mindig letéptem, de nem volt mérges rám. Hétéves koromban költöztünk el, nagyon sok emléket nem őrzök róluk. Kedvenc szórakozásom volt, hogy én vittem fel őket az emeletre lifttel, ötven fillért lehetett ezzel keresni. A Tinódi Moziba folyamatosan belógtam, láttam minden filmet. Jó hely volt, szerettem. Aztán elköltöztünk Budára, az Alkotás utcába, ahol még kalandosabbá vált az életem, amit az is meghatározott, hogy nem a szüleim neveltek. Így például az általános iskola második osztályát háromszor kellett járnom.

Rozsonits Tamás:

A nagyszüleid mivel foglalkoztak?

Kövér Péter:

Nagyapám sofőr volt, a nagymamám segéd-házfelügyelő. Nagyapám volt az egyik első úrvezető-jogosítvány tulajdonosa, ami a mai napig megvan. 1945 után a szovjet városparancsnok, Ivanov személygépkocsiját vezette. Egy Buick⁴ Szürke Szarvas (Gray Deer) típusú autó volt, amit négy- vagy ötéves koromban egyszer magam is beindítottam a nagyapám rémületére. Megjegyzem, jogosítványom azóta sincs. Később Ivanovot hazavezényelték – gondolom a Gulagra⁵ –, a kocsi azonban a nagyapámnál maradt, aki később portás lett. En közben bukdácsoltam az iskolában, nem bírtak velem a nagyszüleim, ezért beadtak intézetbe. A Szabadság-hegyre, a Jókai Villába kerültem először, majd a Zrínyi Nevelőotthonba. Az intézetben kitűnő tanuló lettem. Nem az észbeli képességeimmel volt baj, pszichológushoz is elküldtek az iskolából, később családi legenda lett a véleményéből: „Annak kellett volna ide jönni, aki ide küldött!”

Rozsonits Tamás:

Van több testvéred is?

Kövér Péter:

Két lánytestvérem volt anyám második házasságából, ők már nem élnek.

Rozsonits Tamás:

Milyen volt abban a korban az intézeti élet?

Kövér Péter:

A Disznófő környezetében, egy hatalmas, gyönyörű parkban áll a Jókai Villa, ott található hazánk két mamutfenyője közül az egyik. Volt egy szép tó is, nyáron abban fürödtünk. Arra emlékszem, hogy kevesen voltunk. Később átkerültem a Zrínyi Miklós Nevelőotthonba, ami szintén a Szabadság-hegyen van. Ott sem akadt különösebb gondom. Valószínűleg nem éreztem olyan jól magam ott, mert az olvasásba menekültem, könyvmoly lettem, ami végül is nem vált káromra. Kitűnő bizonyítvánnyal végeztem, onnan mentem középiskolába, az Arany János Gimnáziumba. Az intézetben összesen hét évet töltöttem.

³ Zádor István (1882–1963) grafikus, festő.

⁴ Buick – amerikai autómárka.

⁵ Gulag – a sztálini Szovjetunió egész területét behálózó munkatáborrendszer.

Rozsonits Tamás:

Milyen könyveket szeretted?

Kövér Péter:

Az életkoromnak megfelelően végigolvastam az összes Vernét, nyolcszor olvastam az *Egri csillagokat*, de mindent faltam, ami a kezem ügyébe került.

Rozsonits Tamás:

A sport iránti vonzalmad mikor indult?

Kövér Péter:

Nyolcadikos koromban tanultam meg pingpongozni. Volt egy barátom, Komlós Vilmos⁶ színművész unokája, ő is oda járt, ahogy Gerő Ernő⁷ fia is, szóval érdekes társaság gyűlt ott össze. Egyik téli szünet előtt láttam, hogy mindenki pingpongozik, engem nem engedtek oda, de állt egy félig behavazott asztal a terasz szélén, Komlós Vilivel letakarítottuk és elkezdtünk játszani. Annyit tanultam a két hét alatt, hogy a szünet végén már beengedtek a felsőbb évesek maguk közé a nagyterembe. Egyesületben csak felnőtt koromban játszottam.

Rozsonits Tamás:

Mennyire voltak meghatározóak számodra a gimnáziumi évek?

Kövér Péter:

Amikor a gimnáziumot elkezdtem, az egybe esett a hazai beatkorszak kezdetével. Mit mondjak: a beat jobban érdekelt, mint a gim. Az Arany János Gimnázium jó sulinak számított, ráadásul még kollégista is voltam odáig, amíg el nem kezdtem járni a Budai Ifjúsági Parkba. A koleszba este nyolcra vissza kellett volna érnem, ami csak kalandosan sikerült. A Sas-hegy oldalában lévő kollégium épülete régebben kolostor volt. Egy alagút vezetett a kertből a tornaterembe, ahhoz szereztünk egy kulcsot, éjszaka így oldottuk meg a hazajutást. Persze előbb-utóbb lebuktunk, emiatt második év végén kicsaptak. Sokszor a rossz dolgok is hozhatnak jó fordulatot, számomra ez sorsfordító eseménynek bizonyult. Estin folytattam a tanulást a Varga Katalin Gimnáziumban, ahol Tánczos Gábor⁸ lett az osztályfőnököm és magyar irodalom tanárom. 1956-ban ő volt a Petőfi Kör főtitkára. Filozófus volt, Nagy Imréekkel⁹ együtt volt száműzetésben, '56 után börtönbe került. Seholy nem kapott munkát, így került a gimnáziumba. Fantasztikus tanár és lenyűgöző ember volt. Soha senki nem gyakorolt akkora hatást rám, mint ő. Voltunk hatan-heten, akik aztán végigkísértük az egész életét érettségi után is, 1969-től. Az, hogy én később elvégeztem az egyetemen a szociológia szakot, neki köszönhető. Több könyvet is írt, az egyik tanulmány arról szólt, hogy mit olvasnak a pedagógusok. Néhányunkat bevont a felmérések kiértékelésébe, ez keltette fel az érdeklődésemet. Később a kapcsolatunk barátsággá nemesedett. Figyeltünk egymásra, és segítettük a másikat, ő például hozzájárult ahhoz, hogy megkapjak egy könyvtárosi állást, amikor munka nélkül voltam. A magyar értelmiségiek között ő volt az egyik első, aki a '60-as években elkezdett Erdélybe járni a háborút követően. 1979-ben sajnos öngyilkos lett.

⁶ Komlós Vilmos (1893–1959) színművész; a *Hacsek és Sajó*-jelenetek egyik jellegzetes figurája volt három évtizeden át,

⁷ Gerő Ernő (1898–1980) kommunista politikus, több magyar kormány tagja volt.

⁸ Tánczos Gábor (1928–1979) filozófus, tanár.

⁹ Nagy Imre (1896–1958) kommunista politikus, egyetemi tanár. 1956-ban a Minisztertanács elnöke, a forradalomban betöltött szerepéért kirakatperben halálra ítélték és kivégezték.

Rozsonits Tamás:

Ha estin végezted a gimnáziumot, napközben mivel foglalkoztál?

Kövér Péter:

Hol dolgoztam, hol nem. Ha nem volt hatvan munkahelyem, akkor egy sem. Legtöbbször az akkor legdivatosabb munkát végeztem, ami a hozzám hasonlóknak mentsvára volt: figuránsként dolgoztam a Mélyépterv¹⁰ Vállalatnál. Télen beléptünk, nyáron felmondunk, mindezt én vagy tíz alkalommal. Később könyvtáros lettem, elvégeztem a könyvtár-népművelés szakot a főiskolán. Aztán már a nyugdíjig csak három helyen dolgoztam.

Rozsonits Tamás:

Hova jártál koncertekre, és milyen zenekarokat szerettél?

Kövér Péter:

Úgy kezdődött az egész, hogy fent a Szabadság-helyen működött a Jókai Klub, ahol életemben először láttam élőben beatzenekart, ez volt a Scampolo¹¹.

Rozsonits Tamás:

Erős indítás volt.

Kövér Péter:

Jól kezdtem, máig emlékszem rá. Egy hangfalon szólt az egész banda, az is maszek¹² gyártmány volt. Onnantól oda jártam, majd a Vigyázó Ferenc utcába, Judy¹³ és Komár Laci¹⁴ jó haverjaim lettek később. Végigkísértem a zenekar teljes pályafutását az átalakulásokat követően Harmat Lacival¹⁵ és a többiekkel. Nagyon sokan megfordultak a zenekarban. Egyik legjobb időszakuk szerintem a Presser Gábor¹⁶–Mihály Tamás¹⁷-korszak volt. Gábor írta meg az első saját számaikat, sokkal több később sem született. Aztán onnan mentek az Omegába¹⁸. Danyi Attila¹⁹ idején pedig más irányba fordultak, ő valójában úgy vásárolta be magát a zenekarba. Aztán jöttek az újabb és újabb együttesek: a Vigyázó Ferenc utca mellett, az Arany János utcában játszott a Dogs²⁰ – Komár Laci abban is megfordult. Szünetekben ingáztunk a két klub között. A Dogs nagyon jó másolós zenekar volt, játszottak ott a Demjén-fivérek²¹ is. Természetesen végiglátogattuk a konkurenciát, az összes budapesti klubot. Ahova csak lehetett, mindenhova jártunk: Óbudára a Liversingre és a Metróra²² – de oda inkább csak a csajok miatt –, a Várba az Illésre²³, és a Budai Ifjúsági Parkba. A külvárosi klubokba: a

¹⁰ Mélyépterv – Mélyépítési Tervező Vállalat.

¹¹ Scampolo – az első magyar beatzenekar, amely rock and rollt is játszott az 1960-as években.

¹² házilag barkácsolt

¹³ Faragó „Judy” István (1944–2003) gitáros, zeneszerző, többek között a Scampolo, a Flotilla, a Szemek, Szájak, Szívek és a Sprint együttesek tagja volt.

¹⁴ Komár László (1944–2012) énekes, a rock and roll műfaj egyik legjobb előadója volt hazánkban.

¹⁵ Harmat László gitáros, taekwondo nagymester, a koreai harcművészet magyarországi megalapítója.

¹⁶ Presser Gábor (1948–) Kossuth-és Erkel Ferenc díjas zeneszerző, énekes, billentyűs játékos, az Omega tagja, a Locomotiv GT alapító tagja.

¹⁷ Mihály Tamás (1947–) Kossuth-és Liszt Ferenc díjas basszusgitáros, zeneszerző, az Omega együttes tagja.

¹⁸ Omega – Kossuth-és Liszt Ferenc díjas rockzenekar; Budapesten alakult 1962-ben.

¹⁹ Danyi Attila (1946–2016) zenész (Scampolo) és lemezlovas.

²⁰ Dogs – 1965-ben Budapesten alakult beatzenekar.

²¹ Demjén Ferenc és Demjén István.

²² Metro – az 1960-as évek elején alakult beatzenekar.

²³ Illés – 1957–1973 között működött beatzenekar.

Csilibe Scampolóra, a Törekvésbe, Kőbányára és néha Csepelre is. Aztán lehorgonyoztam a Bercsényiben, a Sirius²⁴ klubjában. Addigra már nagyon érdekelt a jazz. Elindultak a jó kis jazzklubok, például a Marczibányi téren, oda is rendszeresen jártam. Az Ifiparkba hetente többször is belégtünk, úgy, hogy átmásztunk a falon. Ott szinte kötelező volt megjelenni. Újvári Gyurival csináltuk mindezt végig, aki nagyon jó barátom volt és a rockszakmában dolgozott később mint világosító, Paraszt becenéven.

Rozsonits Tamás:

Lehetett érezni 1968-ban valami változást, hiszen fontos év volt, sok szempontból is?

Kövér Péter:

Politikával abszolút nem foglalkoztunk. Amit az Aczél-korszakról²⁵ tudok, az később jött. Mi akkoriban csak éltük a magunk életét. Az volt a fő szempont, hova menjünk, melyik buliban kiket hallgassunk meg. Éreztük, hogy bizonyos határokig lehet csak elmenni. Valóban előfordult, hogy a rendőrök elől futnunk kellett, ha nem is az életünkért, mint például a The Spencer Davis Group-koncertet²⁶ követően a Thököly úton a kardlapozás elől. Oda érdekesen jutottunk be: Újvári Gyurival a bejárat előtt álltunk, nem volt jegyünk, egyszer csak elrohant mellettünk egy ürge, és a kezembe nyomott valamit, majd rohant tovább, a nyomában három rendőrrel. Megnéztem, mit kaptam: nyolc-tíz jegy volt. Egy jegyüzér volt, aki átpattintotta a jegyeket, hogy ne maradjon nála bizonyíték. Annnyira benne éltem a beatmozgalomban, hogy a főiskolai szakdolgozatomat is erről a témáról írtam, az a címe, hogy *Gondolatok a hazai beatmozgalomról – Egy magatartásforma szociológiai vizsgálata*. Hobo²⁷ mondogatja, hogy ő írta az első szakdolgozatot ebben a témában, szerintem pedig én. Az egri főiskolára jártam, oda készült az írás.

Rozsonits Tamás:

A hanglemezekhez hogyan jutottatok hozzá abban az időben?

Kövér Péter:

Az első példányokat Újvári barátom nagybátyja küldte Svédországból. Olyan kincsnek számítottak, amit ma nem tudsz elképzelni! Gyurinak így megvolt a második Rolling Stones²⁸-lemez, ami évekig kézről-kézre járt. Jól elkopott, de akkor nem a minőség számított, hanem az, hogy egyáltalán halljuk. Az 1960-as években ez még így ment: valaki kapott egy-egy lemezt Nyugatról vagy a Czeglédi-féle üzletből²⁹ kikölcsönözte. Én csak a kirakatot bámultam mindig a Rákóczi úton, de nem vettem soha semmit. Aztán 1974-ben kijutottam Nyugatra, és minden pénzemet lemezekre költöttem.

²⁴ Sirius – 1962–1978 között működött zenekar, legendás időszaka 1969–1973 közé tehető.

²⁵ Aczél György volt a Kádár-rendszer kultúrpolitikájának irányítója.

²⁶ The Spencer Davis Group-koncert: az angol zenekar 1967. július 7-én, 8-án és 9-én adott koncertet Budapesten a Kisstadionban.

²⁷ Földes László.

²⁸ The Rolling Stones – 1962-ben alakult angol rockzenekar; második lemezük a *The Rolling Stones No. 2*.

²⁹ [Czeglédi hanglemezudvar](#).

Rozsonits Tamás:
Hol jártál?

Kövér Péter:
Svédországban.

Rozsonits Tamás:
Hogy jutottál ki?

Kövér Péter:
Kaptam útlevelet, ami érdekes, mert addig még Bulgáriába sem akartak kiengedni.

Rozsonits Tamás:
Miért?

Kövér Péter:
A feleségem húga, aki artista művész, az egész társulattal Las Vegasban maradt egy fellépést követően, később az öccse is utána ment, mi meg évekig nem kaptunk piros útlevelet sem. Az is megtörtént, hogy könyvtárosnak jelentkeztem a Magyar Néphadsereg könyvtárába, felvettek, már csak a papírokat kellett volna aláírni, amikor megkérdezte a felvételiztető katonatiszt, hogy: „Ugye nem akarnak külföldre menni?”, mire én: „De, éppen Bulgáriába készülünk.”, mire ő: „Oda nem lehet!” – így nem fogadtam el az állást, és elmentünk inkább Bulgáriába. Pedig jó munkahely lett volna, dupla fizetéssel, kétszeres juttatásokkal. Visszatérve a beatkorszakra: aki utólag azt állítja a nemzedékemből, hogy ő már akkor ellenzéki vagy ellenálló volt, az általában lódít egy picikét, mert leszámítva egy-két nálunk is idősebbet, mi ezzel akkor nem törődtünk. Nyilván személy szerint is érintett ez mindnyájunkat, engem is bevitt egy rendőr a Körút és a Podmaniczky (akkor Rudas László) utca sarkán egy fodrászüzletbe, hogy azonnal megnyírjanak. (Akkoriban nekem is hosszú hajam volt.) Pillanatok alatt egy kisebb tömeg verődött össze az üzlet előtt, két pártra szakadtak: fele azt követelte, hogy vágják le a hajamat, a másik meg azt, hogy azonnal engedjenek el. Amíg vitatkoztak, sikerült meglógnom, de ezt az ember kalandként élte meg, nem politikai nyomásként.

Rozsonits Tamás:
Milyen hatással volt rád a svédországi út?

Kövér Péter:
Elájultam. Az odaút nyomasztó volt, főleg, amikor az NDK-ban³⁰ kompra szálltunk, ott mindenbe belenéztek. Svédországban olyan világ tárult elénk, amit előtte elképzelni sem tudtunk. Addig csak a lengyelországi stoppos utakon edződtünk. De volt bizarrabb élményem is: ki az, aki elmondhatja magáról, hogy tankstoppal utazott Csehszlovákiában 1968-ban?

³⁰ Német Demokratikus Köztársaság

Rozsonits Tamás:

Csak nem?

Kövér Péter:

A (későbbi) feleségemmel mentünk ki, eljutottunk egy cseh faluig, megaludtunk egy szalmakazalban és hajnalban kiálltunk stoppolni, de nem vett fel senki. Megfogadtam, hogy akármilyen jön, lestoppolom. Jött egy harckocsi, kiraktam a kezemet, erre megállt, majd harmincvalahány kilométert vitt minket, mindezt három héttel Csehszlovákia lerohanása előtt. Aztán megállt egy falu főterén, ott kipattantunk, egy kútnál fogat mostunk, és indultunk tovább. Minden rosszban van valami jó, legalább volt részem ilyen kalandokban is.

Rozsonits Tamás:

Vissza a klubokhoz. Milyen volt a hangulat például a Bercsényiben a Sirius koncertjén?

Kövér Péter:

Nagyon megfogott az a milió. Matracokon és szőnyegeken lehetett üldögélni. A Syriusról ennyi idősen és némi tapasztalattal azt gondolom, hogy az egyik legfontosabb dolog volt, ami Magyarországon könnyűzenei vonalon történt. Az *ördög álarcosbálja*³¹ és az *After Crying*³² első lemeze számomra a két legmeghatározóbb album, amit magyar előadók készítettek. Nyilván ezen lehet vitatkozni. Ez a két lemez a maga korában abszolút világszínvonalat képviselt, vagy talán egy picit előtte járt. A Sirius-hajón is voltam párszor. Ahova csak lehetett, követtem őket. Jackie-vel később volt is személyes kapcsolatom. Egy kamaszkori jó barátom, Tóth György³³, nemzetközi hírnévű fotóművész nagyon jó haverja volt neki, mert sokat fotózta őket. Volt a Tabánban egy blues-fesztivál, ahol Jackie is fellépett. Akkor már a Budapest Sportcsarnokban dolgoztam, és gondoltam, hogy nálunk is össze lehetne hozni egy koncertet a zenekarával, így a Marxim Pizzériában sokat beszélgettünk, de a tervekből sajnos nem lett semmi. A Hobo Blues Band *Vadászat*-koncertjén³⁴ előtte már találkoztam vele, ő is vendég volt. Akkor lépett fel először újra Magyarországon 1973 óta. A Sirius korszakos jelentőségű banda volt, a Blood, Sweat & Tears³⁵ vagy a Chicago³⁶ és a Colosseum³⁷ sem játszottak jobban, csak nekik szerencsésük volt, mert angolszász területen születtek. Természetesen jártam a Bem rockpartra és a Tabánba is. A Locomotiv GT³⁸-is nagyon szerettem, ott voltam már az első koncertjükön is a Budai Parkszínpadon, majd nem sokkal azt követően a KEK³⁹-ben. Radics Bélát⁴⁰ is láttam többször, őt most hatalmas mítosz övezi.

³¹ Sirius: *Devil's Masquerade* (Spin Records, Ausztrália, 1971).

³² After Crying – 1986-ban alakult magyar zenekar, célja a komoly- és a könnyűzene határait összemossó kortárs zenei vonulat megalkotása; első lemezük 1989-ben jelent meg, cím nélkül.

³³ Tóth György (1950–) fotóművész.

³⁴ Hobo Blues Band *Vadászat*-koncert, Budapest Sportcsarnok, 1994. december 26.

³⁵ Blood, Sweat & Tears – 1967-ben alakult amerikai jazz-rock együttes.

³⁶ Chicago – 1967-ben alakult amerikai rockzenekar.

³⁷ Colosseum – 1968-ban alakult angol progresszív rock zenekar.

³⁸ Locomotiv GT – 1973-tól 2016-ig működő rockzenekar.

³⁹ Kertészeti Egyetem Klubja

⁴⁰ Radics Béla (1946–1982) az egyik legtehetségesebb magyar rockgitáros volt, többek között az Atlantis, a Sakk-Matt, a Tűzkerék és a Taurus tagja.

Rozsonits Tamás:

Vissza a tanulmányaidhoz: hogy jött a könyvtár-népművelés szak?

Kövér Péter:

A könyvek mindig nagyon érdekeltek, így adta magát a szak, a párja meg a népművelés volt akkoriban. A könyvtár szakon nagyon sok és érdekes dolgot tanultam, még a címléírást és a szakozást is szerettem. Otthon máig is van ETO⁴¹-m! Nagyon jó tanárim voltak, például a közelmúltban elhunyt Varga Lajos Márton⁴². Persze akkoriban kötelező volt minden hallgatónak munkásmozgalom-történetet is tanulni, de azt akkoriban sem vették komolyan a tanárok. A könyvtáros diplomámnak olyan előnye is származott, hogy később nem kellett beiratkozási díjat fizetnem, és szabad utat kaptam a kutatószobában, például az Országgyűlési Könyvtárban, ami nagy szó. Dolgoztam a SZOT⁴³ Iskola központi könyvtárában a folyóiratrészelegén, majd az Autóvillamosági Felszerelések Gyárának üzemi könyvtárában. Ez a Váci útról nyíló kis utcában volt, a környék lakói is beiratkozhattak. Ott ismerkedtem meg Varga Magda⁴⁴ festőművésszel, bizonyára sokan emlékeznek a Nagy László⁴⁵ ábrázoló képére. Bejárt egy néni is, aki felvitt a másfél szobás lakásába a Lipótvárosban, ahol olyan németalföldi festményekkel voltak a falak teleaggatva, hogy az hihetetlen! Nagyon érdekes emberek jártak be a könyvtárba. Később antikváriumban is dolgoztam.

Rozsonits Tamás:

A Múzeum körúton is lehetett feketeimportból származó lemezeket venni nejlon szatyorból.

Kövér Péter:

Persze! Később a zenei antikvárium igazgatója, Várhelyi Marci nagyon jó barátom lett, a feleségével együtt dolgoztam egy könyvesboltban, amit szintén nagyon szerettem. Oda jártak a színművészeti főiskola tanárai, diákjai, nagyon sokukkal ott barátkoztam össze. Amikor megnyílt az NDK kultúra boltja, ott hosszú ideig lehetett hiánypótló lemezeket beszerezni. Az első blues-lemezeim onnan származnak. Máig emlékszem az első, általam vásárolt lemezre, egy dél-amerikai népzenei album volt. Száz forintba kerültek ott az albumok. Később, amikor már a BS-ben dolgoztam, nagyon jól összehaverkodtam az eladósajjal, félretett nekem lemezeket én pedig ingyen jegyeket adtam neki a BS-be. Mindenki jól járt.

⁴¹ ETO – egyetemes tizedes osztályozás, könyvtári rendszer.

⁴² Varga Lajos Márton (1942–2017) József Attila-díjas kritikus, irodalomtörténész.

⁴³ SZOT – Szakszervezetek Országos Tanácsa.

⁴⁴ Varga Magda (1921–1998) festőművész.

⁴⁵ Nagy László (1925–1978) Kossuth-díjas költő, műfordító.

Rozsonits Tamás:

A szociológia szakot is elvégezted az egyetemen. Sokáig nem is oktatták Magyarországon. Hogyan kerültél oda?

Kövér Péter:

Tánczos Gáborról már beszéltem, az ő hatására oktatás- és művelődésszociológiát hallgattam. 1981 körül kezdtem el, akkor még nagyon új szaknak számított. Velünk párhuzamosan indult a szomszéd teremben Ferge Zsuzsa⁴⁶ szociálpolitika szakja, áthallgattunk oda is, mert nagyon érdekes előadásokat tartottak, és lehetőség nyílt börtönlátogatásra és egyéb terepmunkákra. Akkor az ELTE⁴⁷-n már eléggé szabad szellem uralkodott. Korábban én már jártam oda, mert elvégeztem a másoddiploma-képzést népművelésből. Az akkori tanszékvezető lojális volt a rendszerhez, ennek ellenére olyan szabad szellemű oktatók tanítottak ott, mint például Talyigás Katalin, miattuk élvezet volt oda járni. Az órákon már akkor nagyon komoly rendszerkritikus kijelentések is elhangzottak.

Rozsonits Tamás:

Voltak beépített emberek a tanárok vagy a diákok között?

Kövér Péter:

Amikor népművelést hallgattam, volt egy katonatiszt csoporttársam. Vele Talyigás Katinak nagyon sok vitája volt, de nem volt ügynök szerintem. Nem néztem utána, hogy rólam jelentettek-e egyáltalán. Nem érdekelt különösképpen soha. Dacára annak, hogy olyan helyeken dolgoztam, ahol voltak téglák, nekem ebből soha semmi károm vagy hátrányom nem származott, pedig soha nem voltam sem KISZ-, sem párt-, sem szakszervezeti tag.

Rozsonits Tamás:

A szociológia szakra volt felvételi?

Kövér Péter:

Igen, méghezzá nagyon kemény. Főleg a matematika írásbeli. Nem voltam a legjobb matematikából a gimnáziumban, félévkor és év végén mindig megváltak, aztán a pótvizsgán átengedtek. A felvételin logikai feladványt adtak, sikerült megoldanom, felvettek. Öt évig jártam, nagyon komoly képzésben részesültünk. Négy évig jártam Max Weber⁴⁸-szemináriumra Erdélyi Ágneshez, ő fordította a *Gazdaság és társadalom* című hatalmas munkát. Szavanként elemeztük, nem is jutottunk a végére a négy év alatt. Más, mint *A politika mint hivatás* című könyve, ami manapság nagyon aktuális, vagy *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme*, ami szinte olvastatja magát.

Rozsonits Tamás:

Az egyetemi évek alatt hol dolgoztál?

Kövér Péter:

Akkor már javában a Budapest Sportcsarnokban.

⁴⁶ Ferge Zsuzsa (1931–) Széchenyi-díjas magyar szociológus, szociálpolitikus, egyetemi tanár.

⁴⁷ ELTE – Eötvös Loránd Tudományegyetem,

⁴⁸ Weber, Max (1864–1920) német közgazdász, szociológus, a modern szociológia egyik alapító atyja.

Rozsonits Tamás:
Hogy kerültél oda?

Kövér Péter:

Teljesen véletlenül. Azt sem tudtam, hogy sportcsarnok épül Budapesten. Akkoriban Budafokon voltam népművelő a XXII. kerületi művelődési házban, majd négy évig igazgató. Nagyon jó volt ott a társaság, jó kollégák vetek körül, és a környezet is érdekes volt. Aztán beadtam a felmondásomat, mert egy ejtőernyős kádert neveztek ki igazgatónak, engem pedig a helyettesévé akartak tenni. Tiltakozásul velem együtt az összes kolléga felmondott. Híre ment a szakmában, hogy munkahelyet keresek, egyszer csak csörgött a telefon: Lehel Laci keresett, hogy van-e kedvem a Budapest Sportcsarnokban dolgozni?

Rozsonits Tamás:
Ismerted Lacit?

Kövér Péter:

Nem, bár kellett volna korábban találkozunk, de valahogy nem futottunk össze. Szóval megbeszéltünk egy időpontot, kérdezte, van-e gumicsizmám? Akkor még felvonulási terület volt az épülő BS helyszíne, és nyakig sárban úszott. Így mentem állásinterjúra gumicsizmában. Az építők felhúztak ideiglenesen pár faházat, ott volt az iroda, pár hónapra előre a műsorterv is készen állt. 1981-ben, november-december fordulóján így kapcsolódtam be a BS csapatának munkájába.

Rozsonits Tamás:
Hogyan működtek 1990 előtt a művelődési házak?

Kövér Péter:

Nagyon jól felépített rendszerben. Szinte minden településen volt művelődési ház, ott zajlott az élet. Ott próbáltak zenekarok, igazi közösség-szervező erejük volt. A Budafoki Művelődési Ház koncertek szervezésére alkalmatlan volt, de a kerületi tanács dísztermében szerveztünk például Cseh Tamás⁴⁹-koncertet is. Jót vörösboroztunk utána. Nagyon okos, jó srác volt! Volt amatőr színpadunk is, a Hurka Színpad. Ők mutatták be Budafokon a *Száll a kakukk fészkére* című darabot, Jancsó Miklóstól kezdve Budapest vezető értelmisége mind részt vett a bemutatón. Takács Ferenc kollégám rendezte. Vele még együtt jártunk főiskolára, jó barátok voltunk. Azokkal az eszközökkel, amelyek rendelkezésére álltak, nagyon jó színházat hozott létre a srác. Akkoriban dübörgött az amatőr színházi mozgalom. Azt is mi kezdtük az országban, hogy kivittünk lakótelepekre különféle foglalkozásokat, de pingpongsuli is nálunk volt először. Vezettem jazzklubot is drogosoknak a saját lemezeim felhasználásával. Akkoriban kaptunk egy szigorúan titkos körlevelet Budapest drogfogyasztási szokásairól. Ebben a levélben a teljes megdöbbenésemre több óvodás korú drogfüggőt is megemlítettek. A szipuzás ment nagyon akkoriban.

Azt se feledjük el, hogy az 1970-80-as években nagyon jól működött a könyvkiadás is. Olcsón lehetett hozzájutni klasszikus remekművekhez. A beatirodalom nagyjait is elég korán lefordították. A könyvtáram nagy részét abban a korszakban alapoztam meg, olcsó volt akkor a könyv. Működött az Egyetemi Színpad, filmklubok, nagy időszaka volt ez a magyar filmgyártásnak is, de nyugati filmeket is bemutattak. Dacára a három T-nek⁵⁰, a kultúrához való hozzáférés működött. Persze betiltottak dolgokat, például köteteket: *A látogatót* Konrád

⁴⁹ Cseh Tamás (1943–2009) Kossuth-és Liszt Ferenc díjas zeneszerző, énekes, színész.

⁵⁰ Tiltott, túrt, támogatott.

Györgytől, Géczy János *Vadnarancsok* című művét, vagy *Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz* című Konrád György-Szelényi Iván-könyvet (ami még mindig fénymásolt példányban van meg) és a *Darabbért* Haraszti Miklóstól. Dacára annak, hogy az a rendszer úgy volt rossz, ahogy volt, a kultúrához hozzá lehetett jutni.

Rozsonits Tamás:

A lemezgyűjteményed gyarapodásáról már beszéltél. Milyen eszközökön hallgattad őket?

Kövér Péter:

A Keravill⁵¹ üzleteiben nem nagyon lehetett kapni hi-fi berendezéseket, viszont a Majakovszkij (ma Király) utcai bizományi áruházat szerintem minden korombeli jól ismeri, mert ott lehetett ezeket beszerezni, persze méreg drágán. Legelőször egy Lenco⁵² 75-ös lemezejátszóm volt.

Rozsonits Tamás:

Lendületes kezdés.

Kövér Péter:

Az. Négy kilogrammos öntött alumínium tányérja volt. Akkor már elindult a *HiFi Magazin*, aminek a főszerkesztője a szintén pingpongos Darvas László. Az a lap mint sajtótermék, rendkívül igényes volt. Nem csak a szakembereknek szólt, egy csomó kulturális cikket is tartalmazott. A mai napig őrzöm az összes számát. A magazin ajánlását figyelembe véve hoztak be műszaki cikkeket a boltokba, így lett egy NAD⁵³ lemezejátszóm, de az nem tetszett, mert nem volt szép a zongora hangja. Mivel én sok jazzt hallgattam, ahhoz kell a szép zongorahang. Lecseréltem egy Thorens⁵⁴ lemezejátszóra, máig azt használom, szintén egy jó nehéz tányérral, kiváló hangszedővel és tüvel. Elnyűhetetlen. Erősítő tekintetében először egy maszek gyártmányút használtam, egy haverom építette bele egy Videoton rádióba. Ezt követte egy Videoton erősítő, majd egy Fischer rádiós erősítő. A nyolcvanas években megnyíltak az első high-end berendezéseket árusító magánüzletek, ott vásároltam egy AMC márkájú, amerikai gyártmányú csöves erősítőt. Gyönyörű, meleg, bársonyos hangja volt, ezzel szemben kétszer kigyulladt. Kicserélték aztán egy tranzistoros típusra, egy rendkívüli hangzású lemezejátszó előfokkal, azóta azt használom. A hangfalakat a Zsolt Audio építette, angol hangszórókkal. Manapság már nem követem a high-endet naprakészen, nyugdíjas vagyok és ez nem egy olcsó sportág. De jól beállított a felszerelésem, nagyon szépen szól. Élvezem. Átestem a magnós korszakon is sokszor, komolyan benne voltam. Inkább nem ettem, de jó magnetofonom mindig volt. Jártam az FMH magnós klubjába is. A bizományiból szereztem lépésről lépésre a magnókat. Volt Akai⁵⁵ GX, aztán vettem egy Revoxot⁵⁶ és van egy professzionális stúdiómagnóm is, egy Fostex⁵⁷. Ez volt a BS stúdiómagnója, és valaki kimenekítette a tűzből, én pedig megvettem tőle.

⁵¹ Keravill – az 1950-ben alapított Kerékpár, Rádió és Villamossági Kiskereskedelmi Vállalat rövidítése.

⁵² Lenco – 1946-ban alapított svájci hi-fi eszközöket előállító cég.

⁵³ NAD (New Acoustic Dimension) – 1972-ben alapított kanadai hi-fi eszközöket előállító cég.

⁵⁴ Thorens – eredetileg 1883-ban alapított svájci cég, high-end termékeiről híres.

⁵⁵ Akai – 1929-ben Japánban alapított elektronikai berendezéseket előállító cég.

⁵⁶ Revox – a svájci Studer cég 1951-ben bejegyzett márkaneve, csúcskategóriás magnetofonjaikról híresek elsősorban.

⁵⁷ Fostex – 1973-ban alapított, hangrögzítő berendezéseket gyártó cég.

Rozsonits Tamás:

Vissza a BS-re. Mi volt a munkaköröd?

Kövér Péter:

Művészeti vezetőként a kulturális rendezvényekért feleltem. Azok szervezésével foglalkoztam. Lehel Laci azért keresett meg engem, mert hallotta, hogy a Budafoki Művelődési Ház szervezte a Kamaraerdőben a május elseji rendezvényeket, amelyek százszázötvenezer embert vonzottak. Neki olyan valaki kellett, aki nagy tömegeket is tud kezelni. Az első időkben mindent meg kellett tanulnunk, úgy működtünk, mint egy hályogkovács. A Kisstadionban már rendeztek korábban koncerteket, de csak ritkán, az alkalmi színpadépítésen kívül ott másra nem volt szükség. A BS más volt: ott a műszaknak meg kellett tanulni például azt, hogyan lehet átállni egy jégpályáról másnap egy koncertre.

Rozsonits Tamás:

Jártatok tanulmányutakon a nyitás előtt?

Kövér Péter:

Nem voltam, de én már elég későn csatlakoztam a csapathoz. Az épületet állítólag magyarok tervezték egy leningrádi csarnok mintájára, és szovjetek építették a magyarokkal közösen. A megnyitó után elmehettünk külföldi koncertekre, így kétszer is jártam Európa akkori legnagyobb szabadtéri fesztiválján Dániában, a Roskilde Fesztiválon. Először a Vujicsics együttes⁵⁸ utaztam egy Zsiguliban⁵⁹, négyen plusz egy nagybögő, a többi zenész meg egy másik Zsiguliban. Volt a fesztiválon népzenei sátor, ott sok koncertet láttam. Abban az évben játszott Lou Reed⁶⁰ és a 10 cc⁶¹, a következő évben az egyik nagy kedvencem, Johnny Winter⁶². Akkor még a csúcson volt, pár évvel később a Petőfi Csarnok színpadán már úgy játszott, mint egy iskolai zenekar gitárosa.

Rozsonits Tamás:

Sokat tanultatok az ilyen utakon?

Kövér Péter:

Inkább csak szórakoztunk, a BS-ben mindent nekünk kellett kitalálni. Például azt, hogyan lehet kiüríteni egy ekkora csarnokot, ha valami baj van. Szerencsésen alakították ki az épületet, szinte körbe-körbe ajtókkal. Egyszer odahívtunk néhány ezer egyetemistát és modelleztük a kiürítést. Öt percen belüli időt futottunk. Turbók János vezette a rendezői csapatot az első időkben, főleg KEK-es hallgatókból verbuválódtak.

⁵⁸ Vujicsics együttes – Pomázon alakult 1974-ben, a magyarországi délszláv nemzetiségek hagyományait ápoló zenekar. Az együttes Vujicsics Tihamér népzenekutató nevét vette fel.

⁵⁹ Zsiguli – szovjet autómárka, a FIAT 124 licence alapján gyártották nagy tömegben Togliattiban. Másik nevén Lada.

⁶⁰ Lou Reed (1942–2013) amerikai zenész, zeneszerző, fotós. A The Velvet Underground egykori tagja.

⁶¹ 10cc – 1972-ben alakult angol pop-rock együttes. Velük közösen turnézott a Locomotiv GT Angliába 1983-ban.

⁶² Johnny Winter (1944–2014) kétszeres Grammy-díjas amerikai bluesgitáros.

Rozsonits Tamás:

Kerültél éles helyzetbe rendezvény alatt?

Kövér Péter:

Egy alkalommal. Egyedül voltam szolgálatban, mert én voltam a rendezvényfelelős, tehát az a munkatárs, aki a szerződés kötéstől az elszámolásig élet-halál ura. (Még a tiszteletjegyek elosztása felől is a rendezvényfelelős döntött, különösen az első években, a „hőskorban”). A Krisna-tudatú hívők bérelték ki a házat. Náluk a zene azt a célt szolgálja, hogy transzba juttassa a híveket. Ment a rendezvény, egyszer csak bombariadót rendeltek el. Akkoriban még nem volt kötelező megszakítani a rendezvényt és kiüríteni a helyszínt, hanem kihívtuk a tűzszakembereket, ők is látták ott az ötezer embert transzban, tudták, hogy ezt nem lehet megszakítani, így menet közben vizsgálták át az épületet a pincétől a padlásig, miközben a színpadon ment a zene. A szakemberek nem találtak semmit, rám bízta a döntést. Vállaltam a felelősséget és tovább engedtem a rendezvényt, de ez az este néha a rémálmaimban ma is előjön. Persze később kiderült, hogy vakrisztás volt. Más bombariadóra nem emlékszem. Azt viszont elmondhatom, hogy a különféle vallást gyakorló csoportok egyáltalán nem toleránsak egymással. Gyakran zavarták szándékosan egymás rendezvényeit.

Rozsonits Tamás:

Volt erre akkoriban valami szabály, hogy kinek adhatjátok bérbe a házat?

Kövér Péter:

A vallási türelem akkoriban már olyan szintű volt, hogy ez fel sem merült. Annak adtuk bérbe, aki a szabályaink szerint kibérelte és kifizette.

Rozsonits Tamás:

A nyolcvanas évek végén a politikai csoportoknak is?

Kövér Péter:

Akkor már igen: volt nálunk SZDSZ⁶³ alakuló gyűlés is. A Belügyminisztériumtól (BM) küldtek két embert, ők ott ültek, mint megfigyelők, de semmibe nem szóltak bele.

Rozsonits Tamás:

Kik voltak a kollégáid?

Kövér Péter:

Lehel László volt a rendezvény osztály vezetője, Törös István volt a sajtófőnök, egy titkárnő és én alkottuk az első csapatot.

Rozsonits Tamás:

Ki volt a nagyfőnök? Schmitt Pál?

Kövér Péter:

Ő volt a Népstadion és Intézményei főnöke, szervezetileg a BS oda tartozott. A BS igazgatója Tábor István volt, múlt évben hunyt el. Korábban ő sportvezetőként dolgozott, hagyott minket dolgozni, nem szólt bele semmibe. Később kiegészültünk Bresztyenszky Laci sportszervezővel, de Klein Laci, Abella Miklós, Hajnal Gábor és Molnár Csaba is nálunk

⁶³ SZDSZ (Szabad Demokraták Szövetsége) – 1988-ban alakult politikai párt volt.

dolgoztak az idők folyamán. Kovács Zsuzsa a nyitást követően két év múlva érkezett, korábban az ORI⁶⁴ volt a munkahelye, ő kísérte a turnézó zenekarokat.

Rozsonits Tamás:

Ő volt a BM-összekötő?

Kövér Péter:

Nem hiszem, hogy volt ilyen kapcsolata vagy feladata. Nekünk csak a rendezvényeket kellett bejelenteni és engedélyeztetni az ORI-val és a Szerzői Jogvédő Hivatallal.

Rozsonits Tamás:

A rendőrséggel nem kellett egyeztetni?

Kövér Péter:

De, velük is kellett, viszont egy rendezvényre sem emlékszem, amit megakadályoztak volna. Azt láttam, hogy Lehel Laci teljesen ismeretlen és nekünk be sem mutatott emberekkel tárgyalt a szobájában, főleg az első időszakban. De tizenkétezer-ötszáz ember azért már komoly tömeg, nem?

Rozsonits Tamás:

Félt a hatalom a tömegektől?

Kövér Péter:

Ha félték volna, akkor meg sem építették volna azt a csarnokot. Már az elején több funkcióra tervezték, rögtön koncertekkel indult.

Rozsonits Tamás:

Hogyan állt össze az első évad műsora? Volt kívánságlista?

Kövér Péter:

Nem, ajánlatokat kapunk, azokból válogattunk, így szerződtettük a kanadai Saga⁶⁵ együttest a nyitó bulira, őket Ákos Pista⁶⁶ hozta. Rögtön utánuk jött Amanda Lear⁶⁷, szóval beindultunk. Akkoriban minden rendezvényt mi szerveztünk, nem volt eleinte terembérlés, kivéve a sportrendezvényeket. Egy évben százötvenezer dollárt kaptunk a gazdálkodásra, az akkor nagy összegnek számított. Ezt a koncertrendezésre fordíthattuk. Az sokat segített, hogy a nyugati zenekarok a gázsijuk töredékéért jöttek el hozzánk, mert kíváncsiak voltak a vasfüggöny túlsó oldalára. Mindannyian jó élményekkel távoztak, mert ugyanolyan körülményeket találtak, mint a világ bármely részén. El is nyertük a Multimedia⁶⁸ díját a nyolcvanas évek végén mint a legjobb koncerthelyszín Európában.

⁶⁴ ORI – Országos Rendező Iroda.

⁶⁵ Saga – 1977-ben alakult kanadai rockzenekar.

⁶⁶ Ákos István a Generál együttes egykori zenésze, ma Kanadában élő üzletember.

⁶⁷ Amanda Lear (1939–) francia énekesnő, az 1970-es évek diszkókirálynője.

⁶⁸ Multimedia Organisation – nemzetközi rendezvényszervező cég.

Rozsonits Tamás:

Kik és hogyan döntöttétek el, hogy a kínálatból kiket hívtok meg?

Kövér Péter:

Egyszerű és demokratikus volt: hárman vagy négyen voltunk az osztályon. Ha mindenki ismerte és szerette a zenekart, elfogadtuk a megfelelő pénzügyi kondíciókkal. Az első időkben nem nagyon jöttek aktuális világsztárok. Érték is minket olyan vádak, hogy csupa leszerepelt sztárt hozunk el. Ez alaptalan: rögtön az elején eljött a Talking Heads⁶⁹, ők akkor voltak a csúcson.

Rozsonits Tamás:

Sikeres volt a koncertjük?

Kövér Péter:

Mindegyik sikeres volt. Ha véletlenül megmaradt öt jegy, már válságstábot hívtunk össze, hogy mi történt? Bármibe vágtunk bele, általában sikeresnek bizonyult és elég sűrű volt a koncertnaptárunk. A sportrendezvények is sikeresek voltak: rögtön az elején asztalitenisz európa-bajnokság, ITF Taekwondo világbajnokság, Oyama Kyokushinkai Kupa és még sorolhatnám, mind-mind teltházzal. Jégrevü, kosárlabdakupa, akrobatikus motorozás, sok-sok minden.

Rozsonits Tamás:

Bekerült a BS a nemzetközi koncertturné-vérkeringésbe? Többször lehetett olvasni, hogy világsztárok is bejelentkeztek, aztán semmi sem lett a koncertből.

Kövér Péter:

A Rolling Stonesra gondolsz? Igen, az ő fellépésük többször is szóba került, de komoly ajánlat tőlük hozzánk akkoriban nem érkezett. 1982 nyarán felléptek Bécsben. Az akkori magyar zenészek krémje kiutazott oda egy Express⁷⁰-busszal. Lehel Lacival mi is velük tartottunk. Nem került szóba a bécsihez közeli időpontban budapesti fellépés. Azok a zenekarok léptek fel nálunk, akik amúgy is turnéban voltak. Nagy neveket sosem utasítottunk el, maximum helyhiány miatt. Amúgy is hiánypótlásként gondolok vissza a tevékenységünkre. Amikor először nálunk járt Alvin Lee⁷¹, állítom, hogy a BS történetének legnagyobb teltház koncertjét adta. Gondolom, sokaknak örömet szereztek, hogy élőben is láthatták őt, nem csak filmekben.

Rozsonits Tamás:

A magyar zenészekkel, zenekarokkal kapcsolatban milyen emlékeket őrzöl?

Kövér Péter:

A legjobb emlékeim Zoránhoz⁷² fűződnek: talpig úriember, értelmes, okos. Amit kimondott, az úgy volt. A koncert végén mindenkit, aki bármiben is közreműködött, meghívott egy vacsorára, általában Hegedüs Bellóhoz a Lugasba vagy a Két Medvébe. Zoránnal élmény volt együttműködni. Ákosról⁷³ is jó emlékeket őrzök: nem az én zeném, de

⁶⁹ Talking Heads – 1974-ben alakult amerikai art-rock zenekar.

⁷⁰ Express – ifjúsági utazási iroda volt 1990 előtt.

⁷¹ Alvin Lee (1944–2013) angol gitáros, a Ten Years After vezetője volt.

⁷² Sztevanovity Zorán (1942–) Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas magyar előadóművész.

⁷³ Ákos (1968–) – Kossuth-díjas magyar énekes, a Bonanza Banzai egykori tagja.

Ákos intelligens, okos srác volt, ő sem változtatta meg soha, amit előzetesen megbeszéltünk.

Rozsonits Tamás:

Hogyan láttatok munkához?

Kövér Péter:

Megérkezett az ajánlat, bejelentkezett egy zenekar. Nem nagyon voltak akkoriban még menedzsereik, általában a zenekarvezető saját maga tárgyalt. A rendezvény felelőse minden tárgyaláson részt vett. A buli méretétől függően egy-három stábértekezletet tartottunk. A kibővített stábülésen már ott ült a technikai vezető, a hang és a fény felelőse.

Rozsonits Tamás:

Volt, akivel kevésbé sikerült az együttműködés?

Kövér Péter:

A Hobo Blues Banddel⁷⁴ nem úgy sikerült, ahogy szeretttük volna. Előzetesen csak annyit: magyar zenekar addig egy előadásra annyi pénzt még nem kapott, mint a Hobo Blues Band a *Vadászat*ért 1984 év végén. Ott kezdődött, hogy ez volt az egyetlen koncert, amit Schmitt Pál nem akart engedélyezni.

Rozsonits Tamás:

Miért?

Kövér Péter:

Mert valaki a Hobo Blues Band ellen hangolta valótlanosságokkal, hogy a HBB punk, meg ilyesmi. Egy hónapig jártam a nyakára, felvettem neki kazettára a *Vadászat*-lemezt, győzködtem, hogy: „Pali, ez egy nagyon-nagyon jó lemez!” Végül nagy nehezen beadta a derekát.

Rozsonits Tamás:

Kivel tárgyaltál a zenekarból?

Kövér Péter:

Először Hobóval, aztán a zenekarnak is kicsit sok lett a vita, akkor Póka Egon⁷⁵ átvette a tárgyalásokat. Voltak tárgyaló felek a Hanglemezgyártól és a Magyar Televíziótól, bonyolult jogi kérdések is felmerültek az előadás kapcsán. Bizonyos jogokról lemondtak, Hobo később azt nyilatkozta, hogy senki nem kapott semmit, hát, emiatt. Úgy szólt a megállapodás, hogy mi elkészítjük a díszletet a *Vadászathoz*, de sem az előadás előtt, sem azt követően egy hónapig nem használhatják máshol. Hobo ezt megszegte és elvitte a díszletet Miskolcra. A szerződés más pontjain is változtatni akart, még az utolsó pillanatban is. A BS állami intézmény volt, a megbeszéléseken elhangzottakat leírtuk és költségvetést készítettünk. Az abban foglaltak csak a zenekarra és a BS rendezvény osztályára tartoztak. Laci az utolsó pillanatban új ötletként még törpéket, vadállatokat és egyéb extra látványelemeket akart pluszban, ráadásul egy nappal a koncert előtt, én meg mondtam neki, hogy nem megy. Ezt ő nehezen viselte, és volt egy rossz ízű vita, amit máig nagyon sajnálok, mert ő bement Göczey Zsuzsához a Petőfi Rádióba, és elmondott ránk mindenféle rosszat. Erre mi Wilpert Imrével –

⁷⁴ Hobo Blues Band – 1978-ban alakult rockzenekar, mely 2011-ben felfüggesztette működését.

⁷⁵ Póka Egon (1953–) basszusgitáros, zeneszerző, többek között a Hobo Blues Band és a P. Mobil tagja volt; a Kőbányai Zenei Stúdió alapító-igazgatója

akit szintén belekevert – mint megszólítottak, csak egy hónap múlva tudunk válaszolni. Méltatlan volt az egész a koncerthez, mert annyira jól sikerült. Másokkal is összeveszett akkor, Bachmann Gábor díszlettervező menet közben kiszállt emiatt, és Tóth György fotóművészt sem fizették ki, akinek a munkáit felhasználták a *Vadászat*-lemez borítóján.

Rozsonits Tamás:

Mekkora volt az előzetes érdeklődés?

Kövér Péter:

Minden jegy elővételben elkelt. Hobo azóta is tartozik egy üveg vodkával, mert fogadtunk, hogy egy jegy sem marad. Én győztem. Rengeteget dolgoztunk az előadás sikeréért, de fantasztikus lett. Akkor ismerkedhettem meg Rajk Lacival is, aki a díszleteket tervezte.

Rozsonits Tamás:

Történt egy baleset is.

Kövér Péter:

Igen, egyik kollégánk lezuhant a háromemeletes díszletről a koncert előtti este, de szerencsére nem sérült meg komolyabban.

Rozsonits Tamás:

Az Omega együttes húsz éves jubileumi koncertje sem volt egyszerű, amelyről Jancsó Miklós⁷⁶ filmet forgatott. Mi történt 1982 novemberében?

Kövér Péter:

Akkor halt meg Brezsnyev⁷⁷, emiatt az egyik előadást el kellett halasztani. Jancsó Miklóssal nagyon jól sikerült az együttműködés, abszolút profi volt. Felvette a három előadást, nagyon szép meztelen nők stálistáltak, a koncertek is nagyon jól sikerültek, ebből állította össze az *Omega, Omega, Omega* című filmet a zenekar huszadik születésnapjára.

A BS-ben több szakmát menet közben tanultunk meg és külön szakosodott iparágak nőttek ki onnan: a koncertszervezők, a hangosítók, a világosítók, a biztonságtechnika, a propaganda és sorolhatnám. Amikor nálunk járt a Manfred Mann's Earth Band⁷⁸, az egész magyar rockszakmát és a roadokat meghívtuk a próbára. Jöttek és nézték, mit hogyan tesznek a nyugati kollégák, mert ilyet addig nem láttak még. Akadt, aki jegyzeteket készített: jött a szakma tanulni. Maga a koncert úgy szólalt meg, mintha hanglemezejről ment volna. A BS-ben legendás volt a harmadik emeleti zenész büfé, ott mindenkiel össze lehetett futni a koncertek idején, néhányan be sem mentek az előadásra. A koncertek utáni after partykat is ottrendeztük általában. Máig emlékszem, hogy egyik fő kedvencem, Eric Burdon⁷⁹ feljött oda a piros zakójában és „a capella” elkezdett énekelni. Tehát a mai profi szakma a BS-ből nőtt ki.

⁷⁶ Jancsó Miklós (1921–2014) kétszeres Kossuth-díjas, Balázs Béla-díjas magyar filmrendező.

⁷⁷ Leonid Iljics Brezsnyev (1906–1982) a Szovjetunió vezetője volt.

⁷⁸ Manfred Mann's Earth Band – 1971-ben alakult angol rockzenekar.

⁷⁹ Eric Burdon (1941–) angol rockénekes, az Animals egykori tagja.

Rozsonits Tamás:

Volt arra példa, hogy akkoriban magyar zenészek „alanyi jogon” tiszteletjegyet követeltek maguknak a külföldi sztárok koncertjeire?

Kövér Péter:

Ezt a szöveget akkor így nem hallottam, de tény az, hogy mindenki bombázott bennünket a kéréseivel. Egyszer kaptunk egy levelet egy veterán vöröskatonától, hogy szeretne egész évre ingyenjegyet kapni. Ezen még a budapesti KISZ KB⁸⁰-ból érkezett kollégáim is harsányan röhögtek. Más kérdés, hogy a zenészek addig ügyeskedtek, hogy mindig bejutottak valahogy. Egy közismert DJ-t ki kellett tiltanunk, annyira pofátlanul viselkedett.

Rozsonits Tamás:

A külföldi zenekarok milyen kérésekkel álltak elő a riderekben⁸¹?

Kövér Péter:

Az *Amandától Santanáig*⁸² című könyvben Törös Pista írt erről. Az én legnagyobb élményem ezzel kapcsolatban, hogy pingpongoztam Carlos Santanával⁸³, mert ők pingpongasztalt is kértek, és a BS válogatottja kihívta a Santana válogatottját. Már a Saga – akik akkor nem tartoztak a világ élvonalába – is küldött egy olyan kívánságlistát, ami még az ORI-ban edződött szakemberek számára is feladta a leckét. Úgy gondolom, hogy a profizmusuk mutatkozott meg, mert pontosan és előre leírták, hogy mit hova akarnak, és annak akkor ott kellett lenni. Ami extrém volt, például Santana esetében, hogy Bécsből kellett azt a fajta ásványvizet behozatni, amit ő ivott, mert nálunk azt akkor még nem lehetett megvásárolni.

Rozsonits Tamás:

Ki szerezte be ezeket?

Kövér Péter:

Hegedűs László⁸⁴ gyorsan kifutott érte, de amúgy mindent a rendezvényfelelősnek kellett előteremteni.

Rozsonits Tamás:

Leellenőrizték ezeket később?

Kövér Péter:

Természetesen, a turnémenedzserük mindent ellenőrzött, pontról pontra. Az öltözőkkel mindig akadt probléma, de mindent megoldottunk. Az irodáinkból stábszobát hoztunk létre, sőt, néha öltözőket is. Amikor a Hit Gyülekezete járt a BS-be, ők még bőr bútorokat is hoztak magukkal, mert Németh Sándornak az kellett.

⁸⁰ Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága

⁸¹ Rider – egy zenekar koncertszerződésében meghatározott feltételeinek tételes gyűjteménye. Technikai és catering részre osztható.

⁸² *Amandától Santanáig* (Bp., Lapkiadó Vállalat, 1983, szerkesztő: Mola György)

⁸³ Carlos Santana (1947–) mexikói születésű gitáros, a saját nevét viselő zenekar vezetője.

⁸⁴ [Hegedűs László](#)

Rozsonits Tamás:

Mennyire voltak barátok a BS-be látogató sztárok?

Kövér Péter:

A Santana zenekar és a technikusai nagyon kedves emberek voltak. Carlos Santanának akkor született kisfia, és annyira boldog volt a hír hallatán, hogy két órával többet játszott. Később aztán szereztem más benyomásokat is.

Rozsonits Tamás:

Mesélj!

Kövér Péter:

Volt egy akkor divatos fiúzenekar, ők azt is megtiltották, hogy az öltöző folyosójára BS-alkalmazottak belépjenek, de ha mégis találkoznának az egyik szépfűvel, azonnal forduljanak a fal felé. Mi erre Kovács Zsuzsa kollégámmal azonnal föl-le mászkáltunk a folyosójukon. Persze nem szólt ránk senki. Az Iron Maiden⁸⁵ tagjai a színpadon vadállatok, máskülönben aranyos, kedves srácok mindannyian. Bárkivel találkoztak, azonnal zenekari ajándéktárgyakat osztogattak. Johnny Cash⁸⁶ arra tanított meg, hogy Coca-Colát csak üvegből szabad inni, amúgy tényleg finomabb, mint pohárból.

Rozsonits Tamás:

A Deep Purple⁸⁷ „BS-edzőtáborozására” hogy emlékszel?

Kövér Péter:

Egy hétig itt gyakoroltak, készültek az újraegyesülést követő *Perfect Strangers*-világturnéra 1987 januárjában. A labdajátéksarnokot rendeztük be nekik, az éppen egy kézilabdapálya méretű terem. A teljes koncertfelszerelésüket felépítették, és ott gyakoroltak koncertkörülmények között. Három koncertet adtak.

Rozsonits Tamás:

Az elsők Blackmore⁸⁸ levonult a színpadról, mert – állítólag – nem volt egyenletes az áramellátás.

Kövér Péter:

Olvastam én is, de csodálkozom, mert mindhárom koncerten jelen voltam. Az első úgy sikerült, mintha egy amatőr banda lépett volna fel, a második kimagaslóan jó volt, a harmadik gyengébb, de élvezetes. Azt, hogy a BS ne tudta volna biztosítani a megfelelő áramot, nem hiszem el! Hétp próbás szakemberek dolgoztak minden poszton, így a villanyszerelők is minden problémát meg tudtak oldani azonnal, krízishelyzetben is. A BS-ben hetente fellépett egy-egy világhírű zenekar, soha nem volt semmi probléma. Amikor a kínai cirkusz vendég szerepelt, egész éjjel a csatlakozó dugókat cserélték, de másnapra minden készen állt.

⁸⁵ Iron Maiden – 1975-ben alakult angol heavy-metal zenekar.

⁸⁶ Johnny Cash (1932–2003) – tizenegyszeres Grammy-díjas amerikai énekes, színész.

⁸⁷ Deep Purple – 1968-ban alakult angol hard-rock zenekar.

⁸⁸ Richie Blackmore (1945–) angol gitáros, a Deep Purple egyik alaptója.

Rozsonits Tamás:

Azt ki döntötte el, hogy egy világsztár elé milyen magyar előzenekart hívtok? A Deep Purple előtt az Edda⁸⁹ játszott.

Kövér Péter:

Mindig bejelentkeztek a zenekarok, és közösen döntöttük el, ki legyen a befutó. A fenti koncerten az Edda nagyon kitett magáért.

Rozsonits Tamás:

Nem próbálkoztak megvesztegetéssel?

Kövér Péter:

Ilyesmi szóba sem került soha! Amikor Chuck Berry⁹⁰ adott nálunk koncertet, én voltam a rendezvényfelelős. Chuck a beállítás előtt elzavarta a basszusgitárosát, és azonnal kellett valaki a helyére. Ott volt a szakma akkor is, két kiváló magyar basszusgitáros is bámulta a próbát: Frenreisz Karcsi⁹¹ és Póka Egon. Tőlem kérdezték Chuck Berry emberei, melyiküket hívják, és én Egont javasoltam, szerintem ő oda jobban illett. Tökéletesen le is játszotta a buli. Karesz lehet, hogy kicsit be is rágott rám, de ő egy arany ember, nem tart haragot. De az is lehet, hogy a tömegben Egont láttam meg előbb, azért neki szóltam, ki tudja ma már? Chuck valami szedett-vedett társasággal érkezett, akiket Hegedűs Laci szedett össze Bécsben erre az alkalomra, az orgonista egy tarajos punk volt, ki is lógott a képből. Őt Chuck koncert közben zavarta le a színpadról.

Rozsonits Tamás:

Az előfordult a BS idején, hogy egy-két koncertszervező cég az összes időpontot előre lefoglalta, és ők értékesítették tovább hatalmas haszonnal a kurrens dátumokat?

Kövér Péter:

Hallottam ilyesmiről, de a BS esetében nem történt ilyen. Érdekes, hogy amikor a Papp László Budapest Sportarénát átadták és elkezdte a működését, minket, a BS volt alkalmazottait meg sem kérdeztek semmiről, holott mégiscsak volt tizennyolc éves tapasztalatunk egy ilyen hatalmas létesítmény üzemeltetéséről. Sőt, odáig elmentek, hogy ha volt BS-alkalmazottak jelentkeztek náluk munkára, például színpadi munkások, műszaki szakemberek, mikor kiderült a korábbi munkahelyük, már nem kértek belőlük. Nem tudjuk miért, de mereven elhatárolódtak tőlünk.

Rozsonits Tamás:

Mi okozta a BS vesztét?

Kövér Péter:

Felgyújtották.

⁸⁹ Edda Művek – 1974-ben Miskolcon alakult rockzenekar.

⁹⁰ Chuck Berry (1926– 2017) amerikai gitáros, a rock and roll egyik legfontosabb személyisége.

⁹¹ Frenreisz Károly (1946–) Kossuth-díjas énekes, basszusgitáros, zeneszerző, a Metro tagja, a Locomotiv GT és a Skorpió alapítója.

Rozsonits Tamás:

Mi történt 1999. december 15-én hajnalban?

Kövér Péter:

Amit én tudok: a tűzoltóság ködösített, az biztos. Kovács Zsuzsa, Bérczes Tamás és én szerveztük azt a bizonyos utolsó karácsonyi vásárt. Megkérdeztek minket is, engem odavittek egy teljesen kiégett pavilonhoz, és azt mondták, ott gyulladt fel egy gyertyától az egész csarnok. Pontosan tudtam, hogy ki bérelte azt a pavilont, nem is árusítottak ott gyertyát és karácsonyi kelléket, csillagszórót vagy tűzijátékot, petárdát. Kizárt, hogy onnan indult a tűz. A tűzrendészeti felelősünk egy főállású hivatásos profi volt, a XIV. kerületi volt tűzoltókapitány, Palotai úr, aki elismert név volt a szakmában, és egyértelműen azonnal megmondta, hogy a BS-t felgyújtották. Egyszerre, ugyanabban az időpontban a csarnok két ellentétes pontján, a harmadik emeleten keletkezett a tűz. Ekkora véletlen nem fordulhat elő. Akkor sem, ha a Népstadion elkövette azt a hibát, hogy éppen erre az időszakra időzítették a harmadik emelet egyes részeinek felújítását, és éppen szőnyegpadlót ragasztottak. A szőnyegragasztó nagyon gyúlékony anyag. Ráadásul nagyon bűdös volt, az árusok panaszkodtak is, hogy leáramlott hozzájuk a szag. Felmentünk és szóltunk, hogy hagyják abba a ragasztást. Sokan követtek el hibákat, a mi embereink is. Nem a gyújtogatás miatt, mert azt, hogy miként történt, valószínűleg mi már soha nem tudjuk meg, hanem abban, ahogy az első pillanatokat kezelték. Minden este zárás után Palotai az embereivel végigjárta az összes pavilont, úgy hagyták el az épületet, hogy ott semmi nem éghetett. Két portás, tíz éjszakai őr és külön szerződött rendőrök őrizték az épületet, s benne a karácsonyi vásárt. Az éjszakai őrök és a rendőrök is bizonyítottan aludtak a tűz keletkezésekor. Megtalálták a rendőrök teljesen szétolvadt pisztolyait is. A harmadik emeleten egy kanapén pihentek, letették a fegyvert, elaludtak és amikor felriadtak a tűzre, menekülés közben ott felejtették őket. A tűzoltóság is késve ért ki, mert nem vették komolyan a riasztást. A felvett jegyzőkönyveket húsz évre titkosították, ez is nagyon furcsa. Sok a bizonytalan szál, de abban biztos vagyok, hogy a BS-t felgyújtották.

Rozsonits Tamás:

Kinek állt ez érdekében?

Kövér Péter:

Ezt soha nem tudjuk meg. Lehet találgatni és elméleteket gyártani, fogalmam sincs róla, ki az, akinek ez érdekében állt, és meg is merte tenni, hogy egy ekkora létesítményt felgyújtson.

Rozsonits Tamás:

Te hogyan és mikor tudtad meg a hírt?

Kövér Péter:

Reggel hatkor a rádió ezzel a hírral ébresztett.

Rozsonits Tamás:

Mit éreztél?

Kövér Péter:

Gondolj bele! Azonnal kocsiba szálltunk és a feleségem odavitt. Máig szörnyű emlék, ahogy lángolt az egész. Ott égett az életünk a szemünk láttára. Az anyagiakról ne is beszéljünk.

Rozsonits Tamás:
Mennyire égett le?

Kövér Péter:

Csak az oldalfalak álltak, a középső tető beszakadt, rá a küzdőtérre, minden elpusztult. Volt egy porondmunkás kollégánk, ő a kezdetektől minden plakátot, de még a legkisebb jegyet is eltette, az a gyűjtemény is porrá égett. A volt kolléganőmmel próbáljuk összegyűjteni utólag, ami még fellelhető. Van is egy internetes oldal erről.

Rozsonits Tamás:

Ennyi év után elmondható, hogy te néhány BS koncert hanganyagát rögzítetted. Hozzáteszem: nagy szerencsénkre!

Kövér Péter:

Hála istennek, hogy készültek ilyen felvételek. Hogy hol és ki készítette, fedje jótékony homály... sajnos nem minden koncertről, és a felvételek nem forognak közkézen.

Rozsonits Tamás:

Hol dolgoztál a BS pusztulását követően?

Kövér Péter:

Az aktuális kormányfő kijelentette, hogy annyi pénze mindig lesz ennek az országnak, hogy a BS-t újjáépítse. Mi ezt nagyon komolyan vettük, és elhatároztuk, hogy a felhalmozott tőkét, elsősorban a kapcsolati tőkét és a tapasztalatinkat átmentjük majd az új intézménybe. Az ominózus karácsonyi vásárt a Syma Kft. építette, a tulajdonos, Szántó András elhatározta, hogy felépít egy ideiglenes csarnokot, ha a Népstadion ad területet. A munkahelyünk, a Népstadion és Intézményei nem bánt jól velünk. A tűzvész után hosszú hónapokig ott üldögéltünk a kettős kapu környékén a bűdös füstszagban, próbáltuk a lelket tartani mindenkiben. Egyszer csak kirúgtak minket.

Rozsonits Tamás:

Mi volt az indok?

Kövér Péter:

Az, hogy nincs rendezvény. Munkaügyi pert indítottunk, amit megnyertünk. Kártérítéssel együtt visszamenőleg megkaptuk a fizetésünket. Aztán felépült a Syma Csarnok, és mi hárman, a rendezvény osztály átmentünk oda dolgozni. Amikor felépült a Papp László Budapest Sportaréna, az utolsó pillanatban a magyar állam átadta az üzemeltetés jogát egy francia cégnek, akikkel amúgy éppen több perük is folyamatban volt. Ez a cég aztán szóba sem állt velünk, így maradtunk a Syma Csarnokban. Több koncertet és rendezvényt sikerült ott megvalósítanunk, hogy ne szűnjenek meg a kapcsolatok. Hét évig dolgoztam ott, onnan mentem nyugdíjba 2007-ben.

Rozsonits Tamás:

Vendégként voltál a Papp László Budapest Sportarénában?

Kövér Péter:

Nem sokszor, mert annyira nem tetszik a belső kialakítása, annyira hangulattalan, sőt, nyomasztó a teljesen zárt, ablaktalan, ráadásul szürkére festett létesítmény, hogy nem szívesen látogatok oda.

Rozsonits Tamás:

Mit őrzöl legszebb emlékként a BS-ről?

Kövér Péter:

Azt, hogy egyáltalán ott dolgozhattam. Van pár rendezvény, amire büszke vagyok, például John Mayall⁹² azért koncertezhetett itt, mert én győztem meg a kollégákat. A koncert a Kisstadionban volt, de a mi stábunk szervezte és bonyolította. Tizennégyezer ember volt ott. A Kínai Cirkusz tíz teltházas előadására is nagyon büszke vagyok. Kétszer rendeztünk Ifjúsági Asztalitenisz Világfesztivált, szívügyem a pingpong. Én szerveztem először hi-fi kiállítást Magyarországon. AUVIC néven futott (audio, video, computer). Európában ezen a kiállításon mutatta be a DAT magnót⁹³ az AIWA⁹⁴ cég.

Rozsonits Tamás:

Tartod a kapcsolatot a régi kollégákkal?

Kövér Péter:

Rendszeresen találkozunk.

Rozsonits Tamás:

Mivel töltöd most a napjaidat?

Kövér Péter:

Éremgyűjtő vagyok 1992 óta, publikálok is ebben a témakörben, cikkeim jelennek meg a szaklapokban. Nem sokára kijön egy könyvem, egy éremművész munkásságát dolgoztam fel. Az 1905-ben alakult Éremkedvelők Egylete társaság tagja vagyok, egy éve pedig az elnöke is. Emellett mindig marad az örök szenvedélyem, a zene. Most a Warsaw Village Band⁹⁵ zenekart fedeztem fel magamnak, nagyon érdekes és összetett zenei világuk van. Nagyon szeretem az afrikai zenét, a mali bluest, de mindig találok újabb és újabb magyar előadókat is. Van egy körülbelül ezerdarabos lemezgyűjteményem, és a számítógépen még egyszer ennyi, van mit hallgatni!

⁹² John Mayall (1933–) angol gitáros, zenekarvezető, az angol blues atyja.

⁹³ DAT (digital audio tape) – a Sony cég által kifejlesztett digitális hangrögzítési technika.

⁹⁴ AIWA – 1951 óta működő japán elektronikai cég.

⁹⁵ Warsaw Village Band – 1993 óta működő lengyel zenekar. A hagyományos lengyel népzene kombinálja modern elemekkel.